

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Декан факультету соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

_____ 2024 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТОЛОГІЯ

підготовки бакалаврів

денної форми здобуття освіти

циклу вільного вибору бакалаврів у межах університету

ВИКЛАДАЧ: Мальована Юлія Геннадіївна, к.політ.н., доцент, доцент кафедри політології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від “ 28 ” серпня 2024 р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(підписи, прізвище)

2024 рік

Зв'язок з викладачем:

E-mail: juliiamalovana@gmail.com

Телефон: 066 3894588

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення); Telegram

Кафедра: політології, 4 корп. ЗНУ, вул. Дніпровська, 33а

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Політологія» є формування у студентів світоглядних критеріїв оцінки поточних політичних подій та культури політичного мислення, отримання систематизованого і комплексного уявлення про політику як сферу людської діяльності, опанування досягнень української та світової політичної думки, загальноцивілізаційних цінностей з метою усвідомлення та орієнтації у складних політичних процесах сучасності.

Курс «Політологія» у системі курсів є важливим елементом формування основної гуманітарної складової підготовки фахівця. Основи політологічних знань, що є базовими елементами курсу «Політологія», покликані допомогти молоді зрозуміти сутність процесів, що відбуваються у політичній сфері суспільства, закономірності владних, політичних відносин між людьми, соціальними групами й інститутами, засвоїти норми політичної поведінки, демократичні цінності, визначивши своє місце у політичному житті. Предмет політології характеризується своєю динамікою і багатофакторністю, одночасно розширюючи світоглядні та ідейні установки індивіда. На основі отриманих знань із зазначеного курсу у студентів формуються навички чіткого оперування понятійно-категоріальним апаратом політології, раціонально-критичного осмислення політичних явищ та процесів, що додає їм не тільки пізнавальну, але і практичну значимість – по завершенню курсу виробляються власна громадянська позиція та вміння застосовувати знання у професійній і громадській діяльності.

Інтерактивний формат курсу спонукатиме до дебатів, полеміки, аргументованого відстоювання власної точки зору, орієнтований на розвиток критично важливих для фахівця у галузі суспільних наук навичок ефективної комунікації.

У концептуальному, інформаційному та логічному плані даний курс тісно пов'язаний з іншими дисциплінами блоку гуманітарних і соціально-економічних наук: «Соціологією», «Історією», «Психологією». Разом із цими дисциплінами «Політологію» варто розглядати як складову частину процесу формування світоглядної культури майбутніх фахівців та виховання політично освічених громадян своєї держави, зі сформованою життєвою позицією щодо політичних подій, явищ, процесів, обізнаних у власних політичних правах та обов'язках.

2. Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	5-й	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	20 год.	
Семінарські заняття	-	
Практичні заняття		
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	70 год.	
Консультації	Розклад розміщення консультацій: Кількість: особисті – четвер, з 12:00 до 13:00, IV корпус, ауд. 310; дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю	

	Запис на консультації: juliiamalovana@gmail.com
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4269

3. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи оцінювання
ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК03. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	Опрацювання першоджерел; опитування на лекційних заняттях; тестування в системі Moodle; написання есе; завдання на порівняльний аналіз
ЗК03. Здатність працювати в команді. ЗК07. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.	Дискусія; написання есе; практичне завдання
ЗК05. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру з презентацією його результатів

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади політичної науки.

Політична сфера як системне утворення.

Політична сфера як підсистема суспільства. Характеристика суспільства як системи, що складається з політичної, економічної, духовної, соціальної сфер. Політична сфера як підсистема суспільства. Влада – системоутворюючий чинник політичної сфери. Характеристика основних елементів політичної сфери: політичних структур і політичних відносин. Особливості взаємодії політичної сфери з іншими сферами суспільства. Домінуючий характер політичної сфери внаслідок поєднання правових і силових ресурсів у межах держави.

Політична влада.

Підходи до визначення сутності політичної влади. Теорії політичної влади – психологічна, системна, телеологічна, біхевіористська. Риси політичної влади, що відрізняють її від інших видів влади – верховенство стосовно інших видів влади, моноцентричність, публічність, легальність, використання різних ресурсів. Елементи структури політичної влади – суб'єкт, об'єкт, джерела, ресурси, функції.

Типологія політичної влади – за суб'єктами (автократична, влада групи, влада всіх); за сферою прояву (партійна, державна, профспілкова, армійська, влада органів місцевого самоврядування); за масштабом поширення (мікровлада, мезовлада, макровлада, мегавлада). Три гілки державної влади – законодавча, виконавча, судова. Поняття ресурсів влади та їх характеристика. Джерела влади.

Проблема легітимності політичної влади. Походження терміну «легітимність». Первісне значення терміну (законність) і сучасне значення (авторитетність, довіра до влади з боку населення). Відмінності у поняттях «легальність» і «легітимність». Три типи легітимності влади (за М. Вебером): харизматична, традиційна, раціональна-легальна. Сучасні типи легітимності. Причини і ознаки делегітимізації влади. Проблема легітимності політичної влади у сучасній Україні.

Сучасні технології влади та маніпулювання свідомістю.

Політична система.

Сутність і структура політичної системи. Поняття політичної системи. Структура політичної системи: інституціональна, комунікативна, нормативна, регулятивна, духовно-ідеологічна підсистеми. Теорія політичної системи Д. Істона: політична система як сукупність взаємодій

індивідів у межах призначених їм ролей; взаємодія політичної системи з іншими підсистемами суспільства через механізм «входу» і «виходу». Теорія політичної системи Г. Алмонда. Політичні інститути як елементи політичної системи. Функції «входу» і «виходу».

Функції політичної системи. Поділ функцій політичної системи на внутрішні і зовнішні. Внутрішні функції: нормотворча, виконавча, судова, політичної соціалізація, політична комунікація, політичне рекрутування. Зовнішні функції: управління суспільством, цілепокладання, національно-інтеграційна, адаптація, розподіл ресурсів, символізація.

Типологія політичних систем. Політичні системи у сучасному світі (за Г. Алмондом): англо-американські (США, Канада, Великобританія); європейсько-континентальні (країни Західної Європи); доіндустріальні (країни Азії, Африки, Латинської Америки); тоталітарні (Куба, Північна Корея). Відкриті і закриті політичні системи. Авторитарні, тоталітарні, демократичні політичні системи.

Змістовий модуль 2. Політичні інститути та процеси.

Держава як основний інститут політичної системи.

Сутність, ознаки і функції держави. Підходи до визначення сутності держави. Територія, населення і суверенна влада як основні ознаки держави. Право на легальне застосування сили як ознака держави (за М. Вебером). Теорії походження держави. Внутрішні і зовнішні функції держави. Постійні і тимчасові функції. Суспільні зміни як фактор формування нових функцій держави. Трансформація функцій держави у ХХІ ст.

Форми державного правління. Визначення поняття «форма правління». Характеристика монархічної форми правління. Типи сучасних монархій – абсолютні, конституційні (дуалістичні і парламентські). Характеристика республіканської форми правління. Типи сучасних республік – парламентські, президентські, змішані.

Форми державного устрою у сучасному світі. Визначення поняття «форма державного устрою». Характеристика унітарної форми державного устрою. Унітарні держави централізованого і децентралізованого типу. Типові характеристики федерацій. Поняття симетричних і асиметричних федерацій. Принципи утворення федерацій: фізико-географічний, історичний. Конфедерація як форма об'єднання сучасних держав. Історична доля конфедеративних об'єднань.

Політичні режими. Визначення поняття «політичний режим». Сутність тоталітарного режиму: передумови виникнення, особливості функціонування. Тоталітаризм як феномен ХХ ст. Сутність авторитарного політичного режиму. Соціальна ефективність авторитаризму. Авторитарний режим як середня ланка при переході від тоталітаризму до демократії. Типи авторитарних режимів: монархічні, конфесійні, військової диктатури. Характеристика демократичного політичного режиму. Взаємозв'язок і взаємообумовленість правової держави і демократичного режиму.

Партії і партійні системи.

Сутність і функції політичної партії. Поняття політичної партії. Підходи до визначення сутності політичних партій: електоральний, функціональний, ідеологічний, класовий. Генезис політичних партій (за М. Вебером). Функції політичних партій. Відмінність політичних партій від груп тиску і суспільних рухів.

Типологія політичних партій. Типи політичних партій: за класовою ознакою (робітничі, буржуазні, поміщицькі, інтеркласові); за типом організаційної структури (масові і кадрові); за ідеологічною спрямованістю (консервативні, ліберальні, соціалістичні, націоналістичні); за цілями і характером діяльності (революційні, реформістські, консервативні; ліві, праві, центристські); за місцем у політичній системі (правлячі, опозиційні, нелегальні).

Сутність і види партійної системи. Поняття партійної системи. Види партійних систем (за Дж. Сарторі). Характеристика однопартійних систем (Куба, Китай, Північна Корея, Лівія); двопартійних систем (США, Нова Зеландія, Великобританія); багатопартійних систем поляризованого плюралізму (Україна, Італія); багатопартійних систем обмеженого плюралізму (Німеччина); атомізованих систем. Взаємозв'язок партійних і виборчих систем.

Вибори та виборчі системи. Виборчий процес. Вибори як механізм формування органів управління. Види виборів. Сутність виборчого процесу. Стадії виборчого процесу. Виборчі системи у сучасному світі: пропорційна, мажоритарна, змішана. Взаємозв'язок форм правління, партійних і виборчих систем. Виборчий процес в Україні.

Змістовий модуль 3. Соціальні засади сучасної політики.

Політична культура.

Сутність і структура політичної культури. Політична культура як сукупність стійких форм політичної свідомості й поведінки, характеру і способів функціонування політичних інститутів у межах певної політичної системи. Функції політичної культури. Вплив політичної культури на політичну систему. Структура політичної культури: політична свідомість і політична поведінка. Поняття політичної свідомості. Буденна і теоретична політична свідомість. Індивідуальна, групова, масова політична свідомість.

Типологія політичних культур. Типи політичної культури: патріархальна, підданська, активістська (за Г. Алмондом і С. Вербою) і їх поширення у сучасному світі. Сутність громадянської політичної культури. Типологія політичних культур Є. Вятра: традиційна, буржуазно-демократична, соціалістична. Характеристика політичної культури в Україні.

Сутність політичної соціалізації. Політична соціалізація як процес засвоєння індивідом певної системи політичних знань, норм і цінностей. Етапи політичної соціалізації. Агенти політичної соціалізації. Специфіка політичної соціалізації в країнах з демократичним, авторитарним і тоталітарним режимом. Сутність десоціалізації і ресоціалізації.

Політична поведінка як елемент політичної культури. Сутність політичної поведінки. Розмежування понять «політична поведінка» і «політична участь». Форми політичної поведінки: відкрита і закрита; активна і пасивна. Типи політичної участі: активісти, реформісти, протестуючі, конформісти, неактивні. Форми конвенційної політичної участі: референдуми, плебісцити, вибори, мітинги, демонстрації, суспільно-політичні рухи, робота у політичних партіях. Сутність абсентеїзму. Феномен політичного відчуження.

Громадянське суспільство.

Сутність, ознаки та основні характеристики громадянського суспільства. Поняття громадянського суспільства. Передумови розвитку та формування громадянського суспільства. Функціонування громадянського суспільства за різних політичних режимів. Еволюція становлення та сучасний стан громадянського суспільства в Україні.

Політичне лідерство у сучасному світі.

Сутність політичного лідерства. Функції політичного лідера. Зміст поняття «політичне лідерство». Спільне і відмінне у процесі керівництва і лідерства. Характеристика теорій політичного лідерства: психологічної, ситуаційної, теорії рис, інтеграційної. М. Вебер про лідерство. Типовий портрет і якості політичного лідера. Функції політичних лідерів.

Типологія політичного лідерства. Типи політичних лідерів за М. Вебером: традиційні, харизматичні, раціонально-легальні. Типологія М. Херманн: лідери-прапороносці, лідери-пожежники, лідери-торговці, лідери-служителі. Авторитарний і демократичний стилі лідерства. Цезаристський, плутократичний, популістський типи лідерства. Формальне і неформальне лідерство.

Механізми формування лідерства. Роль політичної соціалізації у формуванні лідерських якостей. Механізми формування лідерства: вибори, партійно-політична діяльність, діяльність у громадсько-політичних організаціях і рухах. Роль ЗМІ у формуванні іміджу політичного лідера.

Політичне лідерство у сучасному світі. Особливості політичного лідерства жінок: М. Тетчер, Б. Бхутто, А. Меркель, Ю. Тимошенко. Типи сучасних політичних лідерів. Методика складення портрета політичного лідера (за Т. Рисковою). Специфіка політичного лідерства в Україні. Функції політичного лідера в умовах трансформації суспільства.

Змістовий модуль 4. Політичні конфлікти та міжнародний вимір політики.

Соціально-політичні конфлікти.

Сутність і функції соціально-політичного конфлікту. Соціальні спільності як суб'єкти політичних відносин: соціально-класові, соціально-етнічні, соціально-демографічні, соціально-професійні, соціально-територіальні. Поняття соціально-політичного конфлікту. Теорії соціально-політичних конфліктів К. Маркса, Г. Зіммеля, Л. Козера, Р. Дарендорфа. Позитивні і негативні функції політичних конфліктів.

Типологія соціально-політичних конфліктів. Типи політичних конфліктів: за учасниками конфліктів (міжкласові, міжетнічні, міжрегіональні, демографічні, партійні, регіональні); за характером конфлікту (відкриті і закриті; антагоністичні і неантагоністичні). Внутрішньополітичні і зовнішньополітичні конфлікти. Міжетнічні конфлікти у сучасному світі. Поняття сепаратизму і сецесії, співвідношення цих понять. Труднощі в реалізації права націй на самовизначення. Іредентизм у сучасному світі.

Шляхи врегулювання і вирішення політичних конфліктів. Розмежування понять «врегулювання» і «вирішення» політичних конфліктів. Способи врегулювання політичних конфліктів: переговори, посередництво третьої сторони (арбітра), відхід. Війна як вища стадія протистояння. Стратегії врегулювання міжетнічних конфліктів: інтеграція, деволуція, сецесія, консолідація. Порівняльний аналіз ефективності кожної стратегії.

Методологія дослідження політичних конфліктів. Методологічні підходи до вивчення конфліктів і методики аналізу конфліктів Ж.-П. Ледераха, І. Гальтунга. Аналіз конфліктів – Росія і Грузія (2008 р.); Південна Осетія, Абхазія і Грузія (2008 р.); Ольстер і Великобританія; сепаратизм провінції Квебек (Канада); Індія і Пакистан (провінція Кашмір).

Сутність міжнародних відносин. Глобалізація.

Сутність і особливості міжнародних відносин. Зміст і структура міжнародних політичних відносин. Суб'єкти міжнародних політичних відносин. Поняття світового політичного процесу. Концепції світового політичного процесу: марксистська, політичного реалізму, модернізму, геополітичні.

Міжнародна і зовнішня політика. Міжнародна політика як вся сукупність дій політичних суб'єктів у відносинах між державами і на світовій арені в цілому. Сутність зовнішньої політики держави, її цілі і функції. Зв'язок зовнішньої і внутрішньої політики держави. Засоби реалізації зовнішньої політики: воєнні, економічні, інформаційно-пропагандистські. Напрями зовнішньої політики України.

Міжнародні організації. Міжнародні організації: глобального і регіонального масштабу, міждержавні й неурядові, інтеграційні угруповання і воєнно-політичні блоки. Координування з боку ООН освіти, науки. Діяльність Європейського Союзу, СНД, військово-політичного блоку НАТО. Миротворча діяльність ООН. Участь України у міжнародних організаціях різного рівня. Перспективи вступу України в ЄС і приєднання до НАТО. Українські військові у миротворчих акціях ООН.

Глобалізація у сучасному світі. Зміст глобалізації. Підходи до визначення сутності глобалізації. Негативні наслідки глобалізації. Характеристика глобальних проблем людства. Римський клуб (А. Печчеї) про глобальні проблеми сучасності. Типи глобальних проблем. Регіони в умовах глобалізації. Стратегії адаптації регіонів до глобалізаційних процесів.

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 1. Політична сфера як системне утворення.	2	...	щотижня
	Тема 2. Політична система	2		щотижня
2	Тема 3. Держава як основний інститут політичної системи	2		щотижня
	Тема 4. Партії і партійні системи.	2		щотижня
	Тема 5. Вибори та виборчі системи.	2		щотижня
	Тема 6. Політичні процеси	2		щотижня
3	Тема 7. Політична культура	2		щотижня
	Тема 8. Політичне лідерство у сучасному світі	2		щотижня
4	Тема 9. Соціально-політичні конфлікти	2		щотижня
	Тема 10. Сутність міжнародних відносин. Глобалізація	2		щотижня
Разом		20	...	

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

6. Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	Охарактеризуйте політику консервативну, прогресивну, реакційну. Який із перелічених видів політики, проводиться нинішнім керівництвом України? Надайте рекомендації стосовно доцільності та ефективності ведення зазначених різновидів політики.	10	...
1	Проаналізуйте причини та наслідки виникнення феномену Майдану в українській політичній практиці. Чи відбувалися трансформації у політичній системі України в результаті «народних революцій»? Назвіть «за» і «проти» такого варіанту внесення змін у політичну систему.	10	
2	Поміркуйте, які з перерахованих нижче тверджень, на ваш погляд, відповідають істині і чому? «Держава виражає інтереси всіх громадян». «Держава – це організація економічно сильних для придушення й експлуатації економічно слабких і незаможних». «Держава – це люди, які її складають. Кожний громадянин має право сказати: «Держава – це я». «Держава – це інститути, які забезпечують управління». Наведіть аргументи на користь власної точки зору.	10	
2	Проаналізуйте останні парламентські та президентські вибори в Україні з погляду сформованості громадянського суспільства.	10	
2	Оформіть порівняльний аналіз політичних режимів за формою в таблиці.	10	
3	Дослідіть специфіку політичного лідерства в Україні. Охарактеризуйте відомих українських лідерів (за вибором).	10	
4	Охарактеризуйте глобальні проблеми людства. Визначте шляхи вирішення зазначених проблем.	10	
Разом		70	...

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	Теоретичне завдання Виконання тесту	Питання для підготовки: Тестування складається з 10 питань за навчальним матеріалом першого змістового модулю. Питання для підготовки за першим змістовим модулем курсу «Політологія»: https://moodle.znu.edu.ua/mod/quiz/attempt.php?attempt=822000&cmid=43440	1 бал за кожен правильну відповідь	10

	Практичне завдання - написання есе	Визначте умови стабільності політичної системи та механізм її досягнення. Наскільки необхідною є така характеристика політичної системи і чому? Чим небезпечна відсутність політичної стабільності у системі? Адаптуйте світовий досвід із забезпечення стабільності системи до українських реалій.	8-7 балів – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності. 6-4 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності; 3-1 бали - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки	8
2	Теоретичне завдання Виконання тесту	Питання для підготовки: Тестування складається з 12 питань за навчальним матеріалом першого змістового модулю. Питання для підготовки за першим змістовим модулем курсу «Політологія»: https://moodle.znu.edu.ua/mod/quiz/view.php?action=grading&id=45477&tsort=timesubmitted&filter=require_grading	1 бал за кожну правильну відповідь	10
	Порівняльний аналіз, дискусія та обговорення в аудиторії	Охарактеризуйте відомі вам українські партії з огляду на тривалість їхнього існування, кількість	6-5 балів – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні	6

		перемог на виборах до Верховної Ради, урядового статусу. Назвіть фактори, які впливають на політичний успіх партії.	<p>точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p> <p>4-3 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності;</p> <p>2-1 бали - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності</p>	
3	Теоретичне завдання Виконання тесту	<p>Питання для підготовки: Тестування складається з 5 питань за навчальним матеріалом першого змістового модулю.</p> <p>Питання для підготовки за першим змістовим модулем курсу «Політологія»: https://moodle.znu.edu.ua/mod/quiz/attempt.php?attempt=2175576&cmid=236377</p>	1 бал за кожен правильну відповідь	5
	Практичне завдання	Наскільки ви погоджуєтесь із висловлюванням болгарського історика Н.-Ж. Прімо: «Погані державні діячі обираються гарними громадянами, що не беруть участь у голосуванні». Запропонуйте шляхи подолання абсентеїзму.	8-6 балів – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить	8

			<p>авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p> <p>5-3 бали - обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності;</p> <p>2-1 бали - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності</p>	
4	<p>Теоретичне завдання Відповідь на практичному занятті Виконання тесту</p>	<p>Питання для підготовки: Тестування складається з 5 питань за навчальним матеріалом першого змістового модулю. Питання для підготовки за першим змістовим модулем курсу «Політологія»: https://moodle.znu.edu.ua/moodle/quiz/view.php?id=236374</p>	1 бал за кожен правильну відповідь	5
	<p>Аналітичне завдання – есе та обговорення в аудиторії</p>	<p>Визначте актуальні загрози міжнародній безпеці у 2025 році.</p> <p>Вимоги до оформлення: есе, письмова робота (3-5 сторінок друкованого тексту, шрифт Times New Roman, розмір 14, міжрядковий інтервал 1,5).</p>	<p>8-7 балів – повна змістовна робота, оперування багатьма теоретичними поняттями, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції, наведення прикладів з політичної практики;</p> <p>6-5 бали – авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;</p> <p>4-3 бали – поверхневий виклад матеріалу, слабке знання теоретичних джерел, відсутність оперування</p>	8

			категоріальним апаратом з курсу; 2 бали – короткий поверхневий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять; 1-0 бали - одне-два нечітких визначення.	
Усього за змістові модулі	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання - – підсумкове тестування з 14 питань у Moodle	Тестування складається з 20 питань за навчальним матеріалом усього курсу. Питання для підготовки за навчальним матеріалом курсу «Політологія»: https://moodle.znu.edu.ua/mod/quiz/view.php?id=315685	1 бал за кожен правильну відповідь	14
	Практичне аналітичне завдання	1. Виберіть одну з сучасних держав світу і визначте: А) форму правління. За наявності інформації наведіть додаткові дані: назвіть президента, главу уряду, охарактеризуйте орган законодавчої влади (його назва, структура – однапалатний чи двопалатний парламент); Б) форму державного устрою. За наявності інформації вкажіть назву структурних одиниць адміністративного устрою (штати, області, землі, провінції чи інші); В) тип політичного режиму. Характеризуючи політичний режим, з'ясуйте характер відносин між структурними елементами держави, стосунки держави з громадянами, наявність умов для реалізації прав і свобод громадян чи інші показники. 2. На прикладі цієї держави з'ясуйте зв'язок між формою правління і політичним режимом; між формою державного устрою і політичним режимом. Вимоги до оформлення: есе, письмова робота (3-5 сторінок друкованого тексту, шрифт Times New Roman, розмір 14, міжрядковий інтервал 1,5).	12-10 балів – зміст письмового завдання відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності; 9-7 бали - зміст роботи відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності; 6-4 бали - зміст не повністю відповідає його темі, автор	12

		демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки. 3-0 бали – короткий поверхневий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять.	
Практичне завдання – оформлення у форматі сторітеллінга	Проаналізуйте один з сучасних політичних конфліктів. Для аналізу можна обрати конфлікт будь-якого типу: як внутрішньодержавний, так і міждержавний. Бажано акцентувати увагу на етнічних, регіональних, релігійних або власне політичних (між елітами, владою і громадянами) конфліктах. Аналіз конфлікту передбачає розгляд його структурних компонентів. Аналіз рекомендується здійснювати за такою схемою: 1. Причини конфлікту; 2. Учасники, сторони конфлікту; 3. Характер конфлікту (відкритий, прихований); 4. Просторово-часові параметри; 5. Етапи та інтенсивність; 6. Наслідки та результати. По завершенні аналізу потрібно зробити висновки про функції, які виконує даний конфлікт – позитивні чи негативні. * Рекомендується використовувати монографічну, періодичну літературу, ресурси мережі Internet. Форма звітності: результати роботи потрібно оформити у формі рілсу.	14-12 балів – зміст письмового завдання відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності, візуально оформлено у рілз; 11-9 бали - зміст роботи відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота містить авторську позицію, яка проте не є достатньо переконливою; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності; 8-5 бали - зміст не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки. 4-2 бали – короткий поверхневий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять;	14

			1-0 бали - одне-два нечітких визначення.	
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Воронянський О. В., Кулішенко Т. Ю., Скубій І. В. Політологія : підручник. Харків, ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2017. 180с.
2. Баранівський В.Ф. Політологія : підручник. Київ : НАУ, 2016. 235 с.
3. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 348 с.
4. Неліпа Д.В. Системний аналіз політології: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 304 с.
5. Шляхтун П.П. Політологія: історія та теорія: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 500 с.

Додаткова:

1. Герасимчук Т. Ф., Киридон А. М., Троян С.С. Загальна теорія політики : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2017. 226 с.
2. Дей М. О., Ткач О. І. Політологія у схемах, таблицях та визначеннях : навчальний посібник. Київ : Ліра, 2017. 172 с.
3. Історія політичної думки : підручник / за заг. ред. Н.М. Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2016. 1000 с.
4. Карп'як О. Громадянське суспільство у сучасній Україні (політико-правовий аспект). *Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політологічні студії*. 2017. Вип. 14. С. 126-134.
5. Клімова Г.П. Генеза і функціональні особливості політичних партій. *Вісник Національного університету «Юридична академія імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2018. Том. 2. № 37. С. 31-45.
6. Козловець М. А. Політична еліта як суб'єкт державотворення в умовах трансформації українського суспільства. *Вісник Національного університету «Юридична академія імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2017. Том. 2. № 33. С. 74-87.
7. Король С.М., Назаров М.С., Дементов В.О. Україна у світовій політиці: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2018. 140 с.
8. Олефір І.В. Генезис інформаційного суспільства. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Серія: Політологія. Соціологія. Право. 2018. №1 (37). С. 23-27.
9. Олійник Н. Глобалізація як незворотній процес розвитку світоустрою. *Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політологічні студії*. 2017. Вип. 7. С. 287-294.
10. Прохоренко Т. Г. Соціалізація молоді в інформаційному суспільстві: особливості та ризики. *Вісник Національного університету «Юридична академія імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2016. Том. 2. № 29. С. 128-134.
11. Рудакевич О. М. Національна політична культура : теорія, методологія, український досвід : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2010. 456 с.
12. Савойська С. В. Мовна політика у сучасній Україні : деструктивні і конструктивні виміри : монографія. Київ : ВЦ «Просвіта», 2015. 688 с.
13. Тараненко Г.Г. Зовнішня політика України в умовах сучасних викликів глобальної і регіональної безпеки. *Politology bulletin*. 2018. Iss. 80. С. 61-67.
14. Тупчієнко Л. С. Політологія : підручник. Київ : НАУ, 2010. 267 с.
15. Шергін С. О. Політологія міжнародних відносин : навч. посібник. Київ. 2013. 204 с.

16. Яковлева Н.І. Політтехнологічні аспекти президентських виборів в Україні. *Вісник НТУУ «КПІ». Серія: Політологія. Соціологія. Право.* 2018. №4 (40). С. 75-80.
17. Measuring the Information Society. International Telecommunication Union. Geneva, Switzerland, 2013. 254 p.
18. Rheingold H. Smart Mobs : The Next Social Revolution. Cambridge, 2002. 266 p.

10. Інформаційні ресурси

1. Кирилюк М. Ф. Новітня політологія : навчальний посібник рекомендований МОН України. URL: <http://www.culonline.com.ua/index.php?newsid=185>
2. Колодій А. Український федералізм: політичні аспекти URL: www.politstudies.ua
3. Погорілий Д.Є. Політологія: кредитно-модульний курс: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. рек. МОНУ. URL: <http://www.culonline.com.ua/index.php?newsid=187>
4. Gulina O. Migration as a (Geo-)Political Challenge in the Post-Soviet Space : Border Regimes, Policy Choices, Visa Agendas. Stuttgart : Ibidem Verlag. 2019. 120 p. URL: <https://www.ideopol.org/wp-content/uploads/2020/10/ENG.-3.2.-Eraliev-Book-Review.pdf>
5. Portnov A. The Arithmetic of Otherness : “Donbas” in Ukrainian Intellectual Discourse. Eurozine, June 1, 2017. URL: <http://www.eurozine.com/the-myth-of-the-two-ukraines>

11. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти. Процедура врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти, регулюється Положенням Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (2022 р.). https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/polozhennya_znu_pro_poryadok_viznannya_rezul_tat_v_navchannya.pdf

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються

викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу juliiamalovana@gmail.com. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи. Для отримання швидкої відповіді пишіть повідомлення у Telegram.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2024-2025 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ:** <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методикку проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса:

y_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: Тел. (061) 227-12-76

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ.

Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):

<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>